

Збірник «Навчальні програми з позашкільної освіти.
(Загальна редакція Биковські О.В., Савенко Н.І.)

МИСТЕЦТВО ОРИГАМІ

Початковий, основний і вищий рівні, 5 років навчання

*(«Схвалено для використання в закладах позашкільної освіти
Науково-методичною комісією з позашкільної освіти
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України»,
протокол від 12.02.2020 № 1)*

Автор: Н. О. Сергєєва

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Оригамі – популярне японське мистецтво моделювання з паперу, яке зародилось майже півтори тисячі років назад в Японії.

Європейці з мистецтвом оригамі познайомилися у другій половині ХІХ століття. На теперішній часу багатьох країнах світу відкриті центри оригамі, створені гуртки, клуби, секції, проводяться конференції, виставки. Курс ори гамі в деяких країнах введено до шкільної програми. У Японії оригамі є складовою частиною навчальних програм дитячих садків та початкової школи.

Оригамі сприяє розвитку дрібної м'язової моторики пальців, сприяє виробленню навичок швидко і точно координувати рухи рук, стимулює творчі і пізнавальні здібності вихованців. Педагоги і психологи вважають, що оригамітакож сприяє розвитку інтелекту, пам'яті, просторового уявлення. Унікальність цього виду мистецтва полягає в одночасному поєднанні роботи правої та лівої півкуль мозку.

Оригамі – це унікальний різновид інтелектуальної гри, яка сприяє гармонійному розвитку образної, логічної та емоційно-вольової сфери людини. Крім того мистецтво оригамі не знає вікових обмежень.

Метою програми є формування ключових компетентностей особистості засобами мистецтва оригамі.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

пізнавальної: забезпечує ознайомлення з історією виникнення паперу, його виробництва та властивостями, способами конструювання з паперу, розвитком мистецтва оригамі у світі, історією та культурними традиціями Японії;

практичної: сприяє оволодінню практичними навичками роботи з папером, освоєнням майстерності виготовлення виробів у техніці японського мистецтва оригамі та створення із готових робіт композицій;

творчої: забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння мистецтвом оригамі, емоційного та інтелектуального розвитку ділей,

набуття досвіду власної творчої діяльності, задоволення потреб особистості у творчій самореалізації;

соціальної: сприяє вихованню культури праці, формуванню дружніх стосунків, навичок взаємин у групі, самореалізації особистості в соціумі, професійному самовизначенню.

Дана навчальна програма створена для реалізації у гуртку або творчому об'єднанні художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти та спрямована на вихованців віком від 5 до 18 років.

Програма розрахована на три рівні навчання:

Початковий – 2 роки - для вихованців старшого дошкільного та молодшого шкільного віку (5 – 9 років) й розраховані на 144 години на рік (4 год. на тиждень). Перший рік діти навчаються працювати з папером, вивчають прості геометричні фігури, складають найпростіші фігури оригамі, використовуючи прості базові форми: «Трикутник», «Книжка», «Двері», «Млинець», «Повітряний змій». Заняття проводяться переважно у вигляді гри. Із простих ігри поступово стають сюжетно-рольовими. На одному занятті складаються декілька фігур, які об'єднані сюжетом або композицією та однаковими базовими формами. Діти створюють героїв казок, іграшки, святкові прикраси.

На заняттях другого року навчання вихованці ознайомлюються з властивостями паперу, з історією виникнення та розвитку традиційного оригамі в Японії. Програма передбачає вивчення «азбуки» оригамі: простих та складних базових форм, розуміння основних ліній та позначок, освоєння різних прийомів складання. Теоретичні заняття чергуються з практичною роботою, якій надається значна перевага. Теми подано в порядку зростання складності матеріалу. Матеріал подається здебільшого у формі казок, легенд та ігор. Діти оформляють свої роботи, використовують їх в іграх, у побуті, для подарунків, а також вчать використовувати набуті знання для самореалізації. На кожному занятті практикується проведення пальчикової гімнастики

Основний - для вихованців віком від 8 років. Програма розрахована на 2 роки навчання по 216 годин на рік (6 годин на тиждень). Вона включає ознайомлення з історією винайдення паперу, виникненням мистецтва оригамі, особливостями традиційного японського паперу та сучасними матеріалами для оригамі. Вивчаються та засвоюються всі прості та складні базові форми традиційного оригамі, на основі яких складаються фігури середнього рівня складності. Також передбачене вивчення сучасних технік оригамі: гетеро модульне оригамі, «З-Д» оригамі, техніка гофрування. Вихованці основного рівня навчання освоюють техніку проведення майстер-класів для однолітків.

Вищий рівень розраховано на дітей середніх і старших класів (12 – 18 років), на один рік навчання – 216 годин на рік (6 годин на тиждень). Програма передбачає вивчення ролі мистецтва оригамі в японській культурі, розвиток оригамі в сучасному світі, складання моделей середнього та підвищеного рівня складності за схемами світових майстрів оригамі, а також створення своїх колекцій робіт. У програмі передбачено ознайомлення використання мистецтва оригамі в різних сферах діяльності людини. Особлива увага приділяється

напрямок застосування оригамі в різних сферах діяльності людини, а також роботі над власними проектами.

Загальними принципами організації освітнього процесу є: синтез інтелектуальної та практичної діяльності, індивідуальний підхід, послідовність викладення матеріалу.

На заняттях застосовуються різноманітні методи навчання: пояснювально-ілюстративні (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація); репродуктивні (відтворювальні); проблемно-пошукові (проблемне викладання матеріалу). Перевага надається інтерактивним та ігровим методам.

Програмою передбачено проведення змагань, сюжетно-рольових ігор, майстер-класів, екскурсій, конкурсів, влаштування виставок, використовуються посібники, роздатковий матеріал, технологічні картки (схеми-малюнки).

Перевірка та оцінювання знань і умінь вихованців здійснюється під час виконання ними практичних робіт, участі у конкурсах, виставках, а також на підсумкових заняттях.

Перелік обладнання в програмі подано як орієнтовний, відповідно до можливостей навчального закладу.

Початковий рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	1	2
2.	Легенда про пташку Оригамі	1	1	2
3.	Найпростіші базові форми в оригамі. Фігури живого і неживого світу та ігри з ними.	4	28	32
4.	Найпростіші моделі тварин	2	14	16
5.	Святкове оригамі	2	18	20
6.	Чарівна аплікація	2	18	20
7.	Герої українських казок	4	20	24
8.	Робота зі смужками паперу	2	6	8
9.	Об'ємні та рухливі іграшки	2	16	18
10.	Підсумок		2	2
	Разом	20	124	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год)

Теоретична частина. Мета завдання програми. Правила техніки безпеки життєдіяльності.

Практична частина. Демонстрація рухомих моделей оригамі («Ворона», «Жабка», «Журавлик») та ігри з ними.

2. Легенда про пташку Оригамі (2 год)

Теоретична частина. Історія виникнення паперу та мистецтва оригамі. Японська легенда про пташку Оригамі з показом основних її героїв – моделей.

Практична частина. Ігри із рухомою моделлю пташки Оригамі.

3. Найпростіші базові форми в оригамі. Фігури живого і неживого світу та ігри з ними (32 год)

Теоретична частина. Нескладні базові форми в оригамі, найпростіші прийомів складання паперу. Згини на стандартному листку й отримання перших результатів (згин пополам – книжечка, три згини – шафа тощо).

Практична частина. Складання їхованцями різних фігурок живого і неживого світу, створення історії про кожного з них: гаманець із казкою (голівки звірят), ялиночка та лисичка з лисенятами («Лісова галявинка»), найпростіші моделі пташок (голуб, соловейко, ворона), квіти, склянка, хлопавки, найпростіші моделі літаків, осінні листочки тощо. Складання пальчикового театру (голівки звірят), оформлення декорацій та розігрування різних пригод звірят перед глядачами. Використання фізкультурних елементів в ігровій формі протягом заняття – розминка рук та пальчиків на початку, пальчикова гімнастика всередині заняття.

4. Найпростіші моделі тварин (16 год.)

Теоретична частина. Нескладні фігурки тварині з двох квадратиків.

Практична частина. Виготовлення фігурок домашніх улюбленців: кицька, собачка, хом'ячок, папуга, черепаха. Виготовлення фігурок диких тварин: зайчик, вовчик, лисичка, поросятко, ведмедик. Оформлення композиції «Друзі наші менші».

5. Святкове оригамі (20 год.)

Теоретична частина. Історія свята Святого Миколая та новорічного свята.

Практична частина. Виготовлення атрибутів новорічних свят: чобітки, прикраси на ялинку, гірлянди, сніжинки, новорічні листівки, Дід Мороз та Снігуронька, Новорічна ялинка, карнавальні атрибути – корони, маски.

6. Чарівна аплікація (20 год.)

Теоретична частина. Плaskі фігурки живого і неживого світу. Індивідуальна та колективна робота при виготовленні композицій.

Практична частина. Складання плaskих фігурок живого і неживого світу – дерева, хатки, звірі, пташки, рибки тощо. Оформлення композицій-картин із складених фігурок: «Зимовий ліс», «На Різдво», «Антарктида», «Африка», «Пустеля», «Підводний світ» тощо. Одночасне виготовлення індивідуальних робіт для оформлення колективної роботи (акваріуму, панно з квітів та т.п.).

7. Герої українських казок (24 год.)

Теоретична частина. Світ казки в мистецтві оригамі. Види та властивості паперу.

Практична частина. Створення казкових героїв. Оформлення казкового героя – підбір паперу відповідної фактури та кольору, розмальовка. Ознайомлення із казками, герої яких виготовляються. Використання готових робіт для гри, інсценівок, як подарунки, а також для оформлення казкових композицій.

8. Робота зі смужками паперу (8 год.)

Теоретична частина. Правила роботи із смужками паперу.

Практична частина. Вирізання смужок паперу різної довжини та ширини без лінійки та олівця. Склеювання смужок у кільця та виготовлення з них різних фігурок (зайчик, свинка, вовчик, равлик тощо).

9. Об'ємні та рухливі іграшки (18 год.)

Теоретична частина. Особливості виготовлення об'ємних та рухливих іграшок.

Практична частина. Складання вихованцями об'ємних (паперова склянка, тарілочка, сумочка, різноманітні головні убори) та рухливих іграшок (кораблики, літачки, паперовий змії, сюрикен та т.п.) для гри на свіжому повітрі.

10. Підсумок (2 год)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- історію виникнення та особливості мистецтва оригамі;
- як організувати робоче місце;
- прийоми і правила безпечної роботи з ножицями та клеєм;
- назви найпростіших геометричних фігур;
- назви найпростіших базових форм в оригамі;
- типи згинів – «гора», «долина»;
- основи композиції (пропорції, кольорове рішення, розміщення).

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- працювати з папером, ножицями, клеєм;
- вирізати ножицями квадрати різних розмірів із паперу прямокутної форми без використання лінійки та олівця;
- складати найпростіші базові форми: «книжка», «двері», «трикутник», «повітряний змії», «млинець»;
- оформляти зроблені фігурки;
- робити прості композиції зі складених фігурок.

Вихованці мають набути досвід:

- оволодіння знаннями про папір, його види, способи конструювання із паперу, початкові знання про створення композицій;
- оволодіння способами та прийомами складання паперу, формування практичних умінь та навичок виготовлення моделей оригамі;
- власної творчої діяльності;
- виховання культури праці, соціальної активності.

Початковий рівень, другий рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	1	2
2.	Історія виникнення мистецтва оригамі. Види та властивості паперу.	1	1	2
3.	Основні прийоми складання та базові форми (б/ф) . Прості базові форми.	4	26	30
4	Основи композиції. Композиції із складених виробів.	2	6	8
5.	Святкове оригамі	6	24	30
6.	Складні базові форми. Поєднання складних базових форм із базовою формою «Млинчик».	6	30	36
7.	Птахи, звірі та риби. Композиції із виготовлених робіт	3	11	14
8.	Моделі для практичного використання	3	13	16
9.	Екскурсії	4	-	4
10.	Підсумок	1	1	2
	Разом	31	113	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ. (2 год.)

Теоретична частина. Мета і завдання програми. Правила техніки безпеки життєдіяльності.

Практична частина. Складання простих моделей оригамі.

2. Історія виникнення мистецтва оригамі. Види та властивості паперу (2 год.)

Теоретична частина. Історія винаходу паперу. Історія виникнення мистецтва оригамі. Легенда про богиню Аматерису та паперові фігурки. Демонстрація різних видів паперу, що відрізняються за фактурою. Демонстрація моделей, виготовлених із різного виду паперу. Умовні знаки в оригамі, основні прийоми складання.

Практична частина. Виготовлення фігурок із використання двох-трьох згинів.

3. Основні прийоми складання та базові форми (б/ф). Прості базові форми (30 год.)

Теоретична частина. Поняття про базові форми. Абетка Акіри Йошизави. Демонстрації складання базових форм «Трикутник», «Книжка», «Двері», «Подвійний будинок», «Повітряний змій». Ознайомлення вихованців з основними лініями («Гора», «Долина») та прийомами складання. Вивчення позначень: «повернути», «перевернути», «перегнути», «зігнути від себе», «рівні кути», «збільшення зображення», «рівні частини».

Практична частина. Виготовлення моделей на основі вивчених базових форм: голівки звірят, пальчиковий театр, жабка, лисичка (б/ф «Трикутник»); ялинка, лісовик (б/ф «Книжка»); поросятко, гриби, човник, автомобіль, куб (б/ф «Двері»); піаніно, меблі для лялькової кімнати (б/ф «Подвійний будинок»); осінні листя, дерева, фрукти та овочі, ворона, зайчики, лебеді тощо (б/ф «Повітряний змій»).

4. Основи композиції. Композицій зі складених виробів (8 год.)

Теоретична частина. Теорія створення композицій.

Практична частина. Сюжетні композиції із виготовлених моделей: «На лісовій галявині», «На озері», «Кімната для ляльки» «Осінь в міському парку», «Дари осені», «Хеловін» та т. п. Створення композицій для оформлення кабінету.

5. Святкове оригамі (30 год.)

Теоретична частина. Традиції святкування новорічних свят в Україні (легенда про Святого Миколая, свято Різдва, щедрівки, колядки), із особливостями святкування Нового року в Японії, історією святкування Дня Святого Валентина, традиціями зустрічі весни в Україні, традиціями Великодня тощо.

Практична частина. Виготовлення новорічних та різдвяних прикрас, сніжинок, гірлянд, чобітків, коробочок, листівок, подарунків, святкової ялинки, різдвяної зірки, валентинок, великодньої композиції та т. п.

6. Складні базові форми. Поєднання складних базових форм із базовою формою «Млинчик» (36 год.)

Теоретична частина. Значення квадрату для стародавніх народів Далекого Сходу. Квадрат – універсальний конструктор. Оригамські казки. Класична кусудама: легенди, символи.

Практична частина. Базова форма «Млинчик». Моделі на основі цієї базової форми: пастка для мікробів, квіточка, ялинка, багатомодульна кулька, двотрубний корабель та т. п. Демонстрація універсального конструктора – квадрата на прикладі «Казки про пірата».

Б/ф «Катамаран». Два способи його складання та виготовлення моделей із нього: катамаран, вітряк, маска, що змінюється, метелик, пахарита. Класична кусудама із шести квадратів.

Базові форми «Подвійний трикутник» та «Подвійний квадрат» та конструювання із них ялинок, кусудам, надувних іграшок, листівок, вітрячків. Створення власних моделей.

Базова форма «Риба» і два способи її побудови. Складка «заяче вухо». Виготовлення моделей коропа, кита, тюленя, пінгвіна тощо. Оформлення композиції «Антарктида».

7. Птахи, звірі та риби. Композиції із виготовлених робіт (14 год.)

Теоретична частина. Прийом «вигнути на зовні»

Практична частина. Виготовлення моделей птахів, звірів, риб із використанням вивчених раніше базових форм у класичному та кірікомі-оригамі: качка, гусак, лебеді, сова, слон, жирафа, кенгуру, мишка, риби, скалярії, морський коник, краб, черепаха. Оформлення домашнього акваріуму та об'ємних композицій: «Парк відпочинку зі ставком», «Контактний зоопарк».

8. Моделі для практичного використання (16 год.)

Теоретична частина. Використання паперових речей у Японії (парасольки, віяла, стіни в традиційних будинках).

Практична частина. Виготовлення моделей: гаманець, коробочка для солодощів, капелюх від сонця, прикраси для одягу, віяло, коробочка для олівців, закладки для книг, скляночки та тарілочки для відпочинку на природі тощо.

9. Екскурсії (4 год.)

Теоретична частина. Екскурсії до музеїв, на виставки народної творчості рідним містом.

10. Підсумок (2 год.)

Теоретична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- історію виникнення паперу, історію виникнення мистецтва оригамі та його особливості;
- як організувати робоче місце;
- прийоми й правила безпечної роботи з ножицями та клеєм;
- класичні базові форми оригамі;

- основні прийоми складання;
- терміни, що використовуються при поясненні послідовності виготовлення фігурки;
- умовні позначення для запису послідовності складання фігурки;
- основи композиції (пропорції, кольорове рішення, розміщення).

Вихованці мають вміти:

- вирізувати ножицями квадрати різними способами з паперу прямокутної форми без використання лінійки та олівця, зменшувати квадрати;
- складати класичні базові форми оригамі: «Трикутник», «Повітряний змій», «Книжка», «Двері», «Млинець», «Будиночок», «Подвійний будинок», «Подвійний трикутник», «Подвійний квадрат», «Риба»;
- виготовляти вироби з простих плоских та об'ємних модулів;
- естетично оформляти вироби;
- виготовляти новорічні прикраси та сувеніри;
- вміти складати зі своїх виробів красиві композиції;
- використовувати отримані знання на уроках у школі;
- дотримуватися чіткості й акуратності в роботі;
- дотримуватися безпеки під час виготовлення виробів.

Вихованці мають набути досвід:

- оволодіння знаннями про історію виникнення мистецтва оригамі, виникнення паперу, його види, оволодіння знаннями про створення композицій;
- оволодіння способами та прийомами складання паперу, формування практичних умінь та навичок виготовлення моделей оригамі, виготовлення модульного оригамі;
- задоволення потреб особистості у творчій самореалізації;
- виховання культури праці, відчуття відповідальності, дружніх стосунків у групі.

Основний рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	1	3
2.	Оригамі як храмове мистецтво. Види японського паперу.	3	6	9
3.	Схеми, умовні знаки та символи оригамі. Принцип складання за схемами.	6	18	24

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
4.	Фігури середнього рівня складності.	3	27	30
5	Модульне та гетеромодульне оригамі з плоских та об'ємних модулів	3	15	18
6.	Святкове оригамі	3	33	36
7.	Оригамська пошта: листи, листівки, валентинки	3	6	9
8.	Паперове гофрування в оригамі	3	6	9
9.	Базова форма «Птаха». Японський журавлик Цуру. Легенда про тисячу журавликів. Історія Садако Сасакі.	3	9	12
10.	Рухомі моделі техніки	3	9	12
11.	Базова форма «Жабка». Японське свято хлопчиків. Ірис.	3	12	15
12.	Виставкові роботи та композиції	-	27	27
13.	Експерсії в музеї, виставкові зали		9	9
14.	Підсумок		3	3
	Разом	35	181	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання та зміст роботи на рік. Інструктаж із техніки безпеки.

Практична частина. Складання улюблених моделей та ігри з ними.

2. Оригамі як храмове мистецтво. Види японського паперу. Декоративна обробка паперу (9 год.)

Теоретична частина. Оригамі як храмове мистецтво. Демонстрація моделей: гохеї, паперові храмові ляльки, коробочка санбо, кусудамі.

Види і властивості японського паперу. Традиційні японські орнаменти на папері. Основні прийоми декоративної обробки паперу.

Практична частина. Декорування паперу шляхом нанесення відбитків, які повторюються (зім'ятим папером або штампом із паралону). Розбрикування фарби на поверхню паперу за допомогою зубної щітки. Роздмухування через трубочку краплі розведеної фарби на поверхні аркуша. Складання коробочок санбо, кусудам із попередньо підготовленого декорованого паперу.

3. Схеми, умовні знаки та символи оригамі. Принцип складання за схемами (24 год.)

Теоретична частина. Абетка Акіри Йошидзави, його революційний внесок у розвиток оригамі. Схеми оригамі та універсальні умовні знаки й символи.

Практична частина. Читання креслення, уявлення виробу в об'ємі. Складання за схемами простих класичних моделей: скляночка, горобчик, голуб, папуга, джонка та т. п. Складання за схемами з пропущеними позиціями. Складання за схемами нескладних моделей Акіро Йошидзави.

4. Фігури середнього рівня складності (30 год.)

Теоретична частина. Класичні базові форми та їх поєднання при складанні.

Практична частина. Складання класичних моделей для повторення вивчених базових форм: звірята, ворона, короп, коробочка дзунако, надувна «бомбочка», Яко-сан тощо. Виготовлення книги «Азбука оригамі» із вклеєними моделями базових форм. Складання моделей на основі поєднання вивчених базових форм із б/ф «Млинчик»: корона, коробочка санбо, дракони, динозаври, різні орнаменти та зірки. Оформлення композиції «Парк юрського періоду».

5. Модульне та гетеромодульне оригамі з плоских та об'ємних модулів (18 год.)

Теоретична частина. Сучасні напрями розвитку техніки оригамі. Модульне оригамі з плоских модулів: зірки та орнаменти. Модульне оригамі з об'ємних модулів, складених із квадрата: сучасні кусудами, принципи винаходу авторських моделей шляхом змін, внесених в уже існуючі моделі.

Практична частина. Виготовлення 4-, 6-, 7-, 8-, 9-модульних зірочок та орнаментів із плоских модулів. Конструювання ящірки, яка рухається, з різних модулів (гетеромодульне оригамі). Виготовлення об'ємних модулів для кусудам, складених із квадрата і принципи їх з'єднання (склеювання, вставка, паперовий «замок»).

6. Святкове оригамі (36 год.)

Теоретична частина. Традиції святкування різних свят в Україні, у Європі, у Японії: День Вчителя, Геловін, День Святого Миколая, Різдво, День Святого Валентина, свято милування сакурою «Ханамі», Великдень, День Матері тощо.

Практична частина. Виготовлення святкових прикрас, сувенірів, подарунків: коробочки для олівців, закладки, маски, чобітки, шкарпетки з подарунками, новорічна ялинка з прикрасами, різдвяний вінок, Різдвяна Зірка, валентинки та сердечки, квіти сакури, писанки та пасхальні зайчики, квіти, листівки та т.п.

7. Оригамська пошта: листи, листівки, валентинки (9 год.)

Теоретична частина. Листи, листівки, валентинки. Історія виникнення і використання. Секрети самураїв. Класичні та сучасні моделі.

Практична частина. Складання класичних моделей: датський лист, шведський лист, корейський лист. Виготовлення сучасних листівок: листівка із журавликом, листівка із сердечком, листівка із собачкою, різні моделі сердечок та валентинок.

8. Паперове гофрування в оригамі (9 год.)

Теоретична частина. Розгляд техніки гофрування – послідовне складання «горою-долиною».

Практична частина. Виготовлення моделей: віяло, павич, квітка, листочок, каштан, модульна ялинка. Іграшки Ольги Сухаревської: змії, птах, рибка.

9. Базова форма «Птаха». Японський журавлик Цуру. Легенда про тисячу журавликів. Історія Садако Сасаки (12 год.)

Теоретична частина. Розгляд базової форми «Птах» та способів його складання. Символізм фігурки японського журавлика Цуру. Японська легенда про 1000 журавликів. Старовинна книга оригамі (1797-го року видання) «Сембрадзуру ориката» (перекл.: «Як скласти 1000 журавликів»). Приклади з'єднань журавликів у гірлянди.

Практична частина. Складання моделей: журавлик, який махає крилами, надувний журавлик, журавлик із гофрованими крилами. Виготовлення подвійного журавлика та гірлянд журавликів.

10. Рухомі моделі техніки (12 год.)

Теоретична частина. Принципи конструювання літаків, ракет, кораблів, космічних станцій.

Практична частина. Складання фігурок оригамі, що літають, плавають, ковзають: різні моделі літаків, кораблів та машин, модульна космічна станція.

11. Базова форма «Жабка». Японське свято хлопчиків. Ірис (15 год.)

Теоретична частина. Традиційне японське свято хлопчиків (5 травня), його походження, атрибути та символіка. Б/ф «Жаба».

Практична частина. Виготовлення шоломів, сюрикену, коротких мечів, рибки коропа. Оформлення композиції «Танго-но-Секко». Виготовлення квітки ірису.

12. Виставкові роботи та композиції (27 год.)

Практична частина. Виготовлення різних моделей для участі в конкурсах, виставках.

13. Екскурсії в музеї, виставкові зали (9 год.)

Практична частина. Екскурсії в музеї, виставкові зали.

14. Підсумок (3 год)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- історію виникнення мистецтва оригамі;

- історію винаходу паперу та його властивості;
- міжнародні умовні позначки;
- базові форми оригамі;
- прийоми роботи в техніці класичного оригамі та сучасних техніках (модульне оригамі, гофрування тощо);
- свята, коли можна використати моделі оригамі (українські, європейські, японські).

Вихованці повинні вміти і застосовувати:

- використовувати різні прийоми та техніки при виготовленні виробів із паперу;
- читати креслення (схеми) і виконувати за ними вироби різних ступенів складності;
- виготовляти вироби з простих та об'ємних модулів;
- виконувати гофрування паперу й використовувати його у виробках;
- естетично оформляти свої вироби (кольорова гама та розміри);
- ощадно використовувати матеріали;
- вміти складати зі своїх виробів красиві композиції;
- застосовувати свої знання, вміння та навички в повсякденному житті (для оформлення, для подарунків тощо).

Вихованці мають набути досвід:

- оволодіння знаннями про виникнення й виготовлення паперу та його види, використання моделей у побуті, традиції багатьох українських, європейських, японських свят;
- оволодіння основними прийомами ручної декоративної обробки паперу, формування практичних умінь та навичок виготовлення моделей оригамі, складання модульного та гетеромодульного оригамі;
- культури праці, навичок роботи в команді, відчуття відповідальності, колективізму та взаємодопомоги.

Основний рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Оригамі в різних країнах світу. Сучасні матеріали для оригамі.	3	12	15
3.	Традиційне і нетрадиційне оригамі. Моделі середньої складності	3	27	30

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
4.	Модульне оригамі. Багатомодульні кусудами. Традиційний японський модуль «гвоздика»	3	18	21
5.	Новорічні сюрпризи з оригамі	3	30	33
6.	Модульне оригамі. Багатомодульні коробочки	3	6	9
7.	Оригамі на святковому столі	3	15	18
8.	Оригамі в дизайні одягу. Капелюшки.	3	12	15
9.	Японське свято дівчаток. Паперові ляльки оригамі	3	6	9
10.	Оригамі в дизайні інтер'єру	3	6	9
11.	Модульне оригамі. Універсальний модуль «3-Д». Об'ємних фігур	3	24	27
12.	Конкурси	-	15	15
13.	Екскурсії, виставки	-	9	9
14.	Підсумок	-	3	3
	Разом	31	185	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год)

Теоретична частина. Мета, завдання та зміст роботи на рік. Інструктаж із техніки безпеки.

Практична частина. Творче завдання: виготовлення власних моделей.

2. Оригамі в різних країнах світу. Сучасні матеріали для оригамі (15 год)

Теоретична частина. Іспанські традиційні пташки «пахарити». Аматори оригамі XIX ст.: Ф. Фребель, Л. Керолл, Л. Толстой. Творчість та просвітницька діяльність перших популяризаторів оригамі в Англії, Сполучених Штатах Америки в XX ст.: М. Кембелл, Р. Харбін, Л. Оппенгеймер та ін.

Сучасні види паперу, синтетичний папір та інші матеріали: фольга, тонка жерсть, тканини, що застосовуються для конструювання в техніці оригамі. Технологія обробки тканини желатином. Демонстрація моделей.

Практична частина. Виготовлення моделей із паперу різних видів та інших матеріалів. Дослідження властивостей синтетичного паперу (на розрив, намокання). Складання різних моделей із тканини.

3. Традиційне і нетрадиційне оригамі. Моделі середньої складності (30 год)

Теоретична частина. Поняття про традиційне (із квадратного або прямокутного листка паперу) і нетрадиційне (модульне, гетеромодульне, кірікомі-оригамі). Поняття про модульне оригамі. Нетрадиційні техніки складання. Демонстрація моделей із використанням техніки надрізів в оригамі та порівняння їх з українськими витинанками.

Практична частина. Складання фігурок оригамі з квадрата, стандартного листка, з половинки квадрата: моделі східного гороскопу, міфічні тварини, динозаври тощо, за схемами сучасних оригамістів. Виготовлення фігурок середньої складності із двох і більше квадратів: кінь, ведмідь, дракон та т. п. Складання фігурок, використовуючи надрізи: різних тварин, птахів тощо. Творчі заняття.

4. Модульне оригамі. Багатомодульні кусудами. Традиційний японський модуль «Гвоздика» (21 год)

Теоретична частина. Модульне оригамі з об'ємних модулів, складених із квадрата: сучасні кусудами. Історія виникнення кусудам. Модулі різних типів та їх з'єднання: «карман», «вставка», «замки». Традиційні японські модулі «Гвоздика».

Практична частина. Виготовлення об'ємних модулів для кусудам, їх з'єднання в кулю (склеювання, вставки, зшивання). Виготовлення японського модуля «Гвоздика». Зшивання модулів у кулю (40 модулів). Виготовлення різних моделей: ляльки, півники, різні тварини тощо.

5. Новорічні сюрпризи з оригамі (33 год)

Теоретична частина. Різновиди символів новорічних свят: ялинка, ялинкові прикраси, гірлянди, різдвяні вінки, вітальні листівки, дзвіночки, чобітки, Дід Мороз та Снігуронька, різдвяна зірка.

Практична частина. Виготовлення новорічної ялинки із прикрасами (ялинка з поличками), гірлянд (у техніці кірікомі-оригамі), різдвяних вінків, прикрашених різними святковими виробами (дзвіночки, свічки, олені, фігурки Санта Клауса, зірочки), вітальних листівок, чобітків з подарунками, Діда Мороза та Снігуроньки, різдвяної зірки (8 модулів).

6. Модульне оригамі. Багатомодульні коробочки (9 год)

Теоретична частина. Види сучасних декоративних коробочок оригамі.

Практична частина. Виготовлення традиційної коробочки масу із внутрішніми перегородками. Декорування коробочки маленькими моделями оригамі. Складання тригранних, чотиригранних, шестигранних коробочок.

7. Оригамі на святковому столі (14 год.)

Теоретична частина. Правила сервірування столу. Походження серветок. Види серветок. Правила користування серветками за столом. Підготовка серветок із тканини для складання.

Практична частина. Складання серветок різними способами, повторюючи вже відомі нескладні моделі оригамі. Складання кілець для серветок, коробочок, а також вазочок для солодошів тощо.

Виготовлення квітів: тюльпан, нарцис, дзвоник, стебло з листочком. Композиції квітів у вазах.

8. Оригамі в дизайні одягу. Українські вінки. Капелюшки (15 год.)

Теоретична частина. Елементи оригамі в японському та європейському одязі Середньовіччя. Сучасні розробки.

Практична частина. Складання моделей: українські вінки, прикрашені квітами, капелюшки (з квадрату та модульні), взуття, спіднички в техніці гофрування, модульні сукні. Елементи декору одягу в техніці оригамі: метелики, квіти, банти та т. п.

9. Японське свято дівчаток. Паперові ляльки оригамі (9 год.)

Теоретична частина. Традиційне японське Свято дівчаток (3 березня). Історія виникнення свята. Домашні виставки ляльок «Хіна Мацурі». Паперові ляльки оригамі.

Практична частина. Виготовлення паперових ляльок (із трьох квадратів): імператора, імператриці, фрейлін, музикантів, слуг. Виготовлення квітучих дерев персика (2 модуля), японських коробочок: дзунако, санбо, тато. Оформлення композиції «Хіна Мацурі».

10. Оригамі в дизайні інтер'єру (9 год.)

Теоретична частина. Поняття про інтер'єр та його оформлення в техніці оригамі.

Практична частина. Виготовлення плоских багатомодульних картин для оформлення стін. Виготовлення підвісних «мобілів» за різними темами: «Риби», «Метелики», «Кусудами», «Журавлики» тощо, абажур для лампи в техніці гофрування.

11. Модульне оригамі. Універсальний модуль «3-Д». Конструювання об'ємних фігур із «3-Д» модулів. (30 год.)

Теоретична частина. Поняття про конструювання з універсального китайського «3-Д» модуля тривимірного оригамі.

Практична частина. Виготовлення модулів «3-Д». Складання з модулів моделей: змія, лебедя, павича, дракона, вази, української писанки, паски, тюльпана, сови тощо.

12. Конкурси (15 год.)

Практична частина. Виготовлення різних моделей для участі в конкурсах.

13. Екскурсії, виставки (9 год.)

Практична частина Екскурсії в музеї, на виставки. Організація свят.

14. Підсумок (3 год.)

Практична частина Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- принципи складання складних кусудам;
- застосування елементів оригамі в японському та європейському одязі середніх віків;
- різні елементи з'єднання модулів для утворення нових моделей у модульному оригамі;
- японські традиції свята дівчаток.

Вихованці мають вміти:

- виготовляти різноманітні кусудами та створювати власні конструкції;
- складати китайські «З-Д» модулі та конструювати різні об'ємні моделі;
- планувати власну діяльність з виготовлення виробів;
- планувати послідовність операцій під час виготовлення виробів;
- втілювати творчий задум у готовий виріб;
- оцінювати результати власної діяльності;
- естетично оформляти свої вироби;
- вміти складати зі своїх виробів красиві композиції;
- використовувати свої роботи в повсякденному житті (для оформлення кімнати, святкового столу тощо).

Вихованці мають набути досвід:

- отримання нових знань, практичних вмінь та навичок;
- оволодіння різними техніками модульного оригамі;
- здатності співпрацювати в групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

Вищий рівень НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Оригамі - складова частина культури та історії Японії	3	6	9
3.	Сучасні тенденції в оригамі. Видатні оригамісти світу. Міжнародні центри оригамі	3	18	21
4.	Моделі підвищеного рівня складності	3	27	30

5.	Моделі до Різдва та новорічного карнавалу	3	24	27
6.	Паттерни - розгортки готових фігур	3	18	21
7	Зірчасті модульні багатогранники	3	12	15
8.	Оригамі в різних галузях людської діяльності	3	18	21
9.	Робота над власними проєктами	3	27	30
10.	Участь у виставках та конкурсах, проведення майстер-класів	-	15	15
11.	Екскурсії, свята	-	21	21
12.	Підсумок	-	3	3
	Разом	25	191	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання та зміст роботи на рік. Інструктаж із техніки безпеки.

Практична частина. Виготовлення моделей на задану тему.

2. Оригамі - складова частина культури та історії Японії (9 год.)

Теоретична частина. Культура та традиції Японії. Місце оригамі в японській культурі.

Практична частина. Складання традиційних японських моделей.

3. Сучасні тенденції в оригамі. Видатні оригамісти світу. Міжнародні центри оригамі (21 год.)

Теоретична частина. Сучасні тенденції в оригамі: простота і складність, мінімалізм і гігантизм, оригамі із грошових купюр, оригамі з використанням гри кольору паперу та т. п. Міжнародні центри оригамі.

Практична частина. Складання мінімальних фігур авторства різних сучасних оригамістів. Складання оригамі з банкнот та паперу з різним забарвленням із двох сторін.

4. Моделі підвищеного рівня складності (30 год.)

Теоретична частина. Творчість сучасних майстрів оригамі класичного напрямку: Акіро Йошідзава, Тошиказу Кавасакі, Йошио Тсуда, Куніхіко Касахара (Японія), Альфредо Джунта (Італія), Адольфо Сорседа (Аргентина) та ін.

Практична частина. Складання моделей цих авторів: морської черепахи, трясогузки (А. Йошідзава), лиса (Т. Кавасакі), ящірки, мухи (А. Джунта) тощо.

5. Паттерни - розгортки готових фігур (21 год.)

Теоретична частина. Поняття про паттерни. Розгортки готових фігур (Джан Маєкава). Фігури різного рівня складності.

Практична частина. Аналіз паттернів базових форм. Складання за паттернами моделей класичного оригамі: пахаріта, жабка, журавлик, ірис тощо. Складання за паттернами моделей різного рівня складності.

6. Моделі до Різдва та новорічного карнавалу (27 год.)

Теоретична частина. Поняття про техніку мокрого складання в конструюванні масок.

Практична частина. Виготовлення фігур до свята Різдва: складні модульні зірки, новорічні ялинки, янголи тощо. Виготовлення елементів карнавального одягу: ковпак феї, багатомодульна корона, бантик із прямокутника, чобітки для подарунків. Конструювання масок: маска Діда Мороза (Альфредо Джунта, Італія), маска турка (Пітер Будаї, Угорщина), маска Йошидзави (Акіро Йошидзава, Японія), маска тигра, горили та лева (Куніхіко Касахара, Японія) та т. п.

7. Зірчасті модульні багатогранники (15 год.)

Теоретична частина. Універсальний модуль, модуль Томоко Фузе, модуль Сонобе тощо.

Практична частина. Складання модулів та зірчатих багатогранників на їх основі.

8. Оригамі в різних галузях людської діяльності (21 год.)

Теоретична частина. Прикладне використання оригамі в різних сферах діяльності людини: педагогіка, медицина, дизайн, психологія, технічна інженерія та т. п.

Практична частина. Спроба кожного вихованця показати практичне застосування оригамі в певному напрямі діяльності людини (напрямо вихованець обирає самостійно).

9. Робота над власними проєктами (30 год.)

Теоретична частина. Орієнтовні варіанти тем: «оригамі в оформленні вітрин»; «оригамі в дизайні одягу»; «театр оригамі»; «місто майбутнього»; «ігротека оригамі для молодших школярів»; «оригамі в оформленні й проведенні свят: День народження, Новий рік, Геловін».

Практична частина. Складання та оформлення авторської колекції. Підготовка вихованцями презентації своїх виробів до вибраної теми.

10. Участь у виставках та конкурсах, проведення майстер-класів (15 год.)

Теоретична частина. Консультаційна допомога керівника щодо проведення майстер-класів вихованцями і захисту своїх робіт на конкурсах та виставках.

Практична частина. Проведення майстер-класів вихованцями, захист своїх робіт на конкурсах та виставках.

11. Екскурсії, свята (21 год.)

Теоретична частина. Умови конкурсу на кращий авторський проєкт.

Практична частина. Обговорення та захист авторських проєктів. Складання із заплющеними очима. Виготовлення фігури за готовим зразком, не розгортаючи її. Головоломки оригамі. Складання фігур за паттернами. Підведення підсумків конкурсу.

12. Підсумок (3 год.)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- видатних оригамістів світу;
- сучасні тенденції в оригамі;
- приклади використання оригамі в різних видах людської діяльності;
- особливості паттернів;
- види професійної діяльності, у яких застосовують техніку оригамі.

Вихованці мають вміти:

- складати за паттернами просте класичне оригамі;
- виготовляти моделі високого рівня складності;
- проводити майстер-класи з оригамі;
- самостійно знаходити композиційне вирішення та практичне втілення свого задуму;
- застосовувати отримані знання з оригамі на практиці: у побуті, мистецтві, соціальній сфері.

Вихованці мають набути досвід:

- отримання нових знань про використання оригамі в сучасному житті;
- використання сучасних технік та способів виготовлення виробів з оригамі, вміння втілювати свій задум у готові вироби;
- роботи над індивідуальними проєктами;
- культури праці, дружніх стосунків у колективі, самореалізації в соціумі, відчуття відповідальності.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№ з/п	Основне обладнання	Кількість
<i>Матеріали</i>		
1.	Папір А-4 (білий) 80 г/м ²	500 арк.
2.	Папір кольоровий	15 наборів
3.	Папір кольоровий двосторонній	15 наборів
4.	Папір квадратної форми для оригамі	15 наборів

5.	Папір дизайнерський	20наборів
6.	Папір для обгортки подарунків формату А2	15 арк.
7.	Ватман А1	25 арк.
8.	Картон кольоровий	15наборів.
9.	Прості олівці	15 шт.
10.	Гумка	15 шт.
11.	Фломастери	15 компл.
12.	Клей - олівець	15 шт.
13.	Клей ПВА(250 г)	20 шт.
14.	Серветки для рук	20 уп.
15.	Двосторонній скотч	1 рул.
<i>Інструменти</i>		
1.	Пензлик для клею	15 шт.
2.	Ножиці побутові	15 шт.
3.	Фігурні ножиці	8 шт. з різними лезами
4.	Канцелярський ніж	15 шт.
<i>Контрольно-вимірювальні прилади</i>		
1.	Лінійка 30 см.	15 шт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Банк оригами. Москва: Аким, 1996. 32 с.
2. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Все об оригами. Санкт-Петербург: Кристал; Москва: Оникс, 2004. 272 с.
3. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Энциклопедия оригами. Санкт-Петербург: Кристал; Москва: Оникс, 2000. 201 с.
4. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Игры и фокусы с бумагой. Москва: Рилф. Аким, 1999. 186 с.
5. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Кусудамы. Волшебные цветы. Москва: Аким, 1997. 64 с.
6. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Оригами на праздничном столе. Москва: Аким 1996. 32 с.
7. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Оригами. От простых фигурок до сложных форм. Санкт-Петербург: Кристал, 2008. 224 с.
8. Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Цветы и вазы оригами. Санкт-Петербург: Кристал, 2002. 201 с.
9. Богатеева З. А. Чудесные поделки из бумаги: Книга для воспитателей детских садов и родителей. Москва: Просвещение, 1992. 207 с.
10. Гарматин А. Оригами для начинающих. Ростов-на-Дону: ИД ВЛАДИС РИПОЛ КЛАССИК, 2004. 320 с.
11. Выгонов В. В. Трехмерное оригами. Москва: Издательский дом МСП, 2005. 128 с.

12. Киото Э. Игрушки из бумаги. Санкт-Петербург: Кристал, 2001. 102 с.
13. Кунихито Касахара, Итоши Такахама. Оригами для знатоков. Пер. с англ. ALSIGTokio.Neu-York, 1997. 168с.
14. Монрол Джон. Оригами. Мифические животные и символы Восточного гороскопа. Санкт-Петербург: Кристал, 2002. 120 с.
15. Оригами. Большая иллюстрированная энциклопедия. Москва: Изд-во Эксмо, 2004. 256 с.
16. Осадчук Л. А. Праздник оригами. Новый год. Киев: Киевский клуб оригами, 2004. 24 с.
17. Сержантова Т.Б. 365 моделей оригами. Москва: Арис-Прес, 2007. 192 с.
18. Соколова С. Азбука оригами. Москва: Эксмо, Санкт-Петербург:Терция, 2004. 432 с.
19. Соколова С. Сказка оригами. Академия «Умелые руки».Москва: Эксмо, 2003. 154 с.
20. Соколова С. Школа оригами. Академия «Умелые руки». Москва: Эксмо, 2003. 168 с.
21. Сухаревська О. Іграшки з гофрованого паперу. Полтава, 1999. 32 с.
22. Журналы «Оригами. Искусство складывания из бумаги».Москва: Аким,1996-2001.